ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ НАУКИ І ОСВІТИ

РІШЕННЯ

До протоколу № 81
від 14 березня 2018 року

Про проект Закону України "Про внесення змін до розділу VI "Прикінцеві та перехідні положення" Бюджетного кодексу України (щодо підвищення державної підтримки Національної академії наук України та національних галузевих академій наук)" (реєстр. № 6189 від 14.03.2017), поданий народними депутатами України Вілкулом О.Ю., Колєсніковим Д.В., Павловим К.Ю., Гальченком А.В.

Комітет Верховної Ради України з питань науки і освіти розглянув проект Закону України "Про внесення змін до розділу VI "Прикінцеві та перехідні положення" Бюджетного кодексу України (щодо підвищення державної підтримки Національної академії наук України та національних галузевих академій наук) (реєстр. № 6189 від 14.03.2017), поданий народними депутатами України Вілкулом О.Ю., Колєсніковим Д.В., Павловим К.Ю., Гальченком А.В. і зазначає таке.

Законопроектом передбачається вилучити норму Бюджетного кодексу України, за якою норми і положення Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність" застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевого бюджетів та бюджетів фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, а також доповнити його нормою, згідно з якою держава забезпечуватиме бюджетне фінансування наукової і науково-технічної діяльності у 2018-2020 роках у розмірі відповідно 1 відсотка, 1,35 відсотка та 1,7 відсотка прогнозного річного обсягу валового внутрішнього продукту.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України поділяє позицію авторів проекту щодо необхідності забезпечення належного фінансування наукової і науково-технічної діяльності і недопущення бюджетного фінансування цілої галузі за залишковим принципом з відповідними

негативними наслідками. Водночас щодо проекту зауважує таке. Встановлення фіксованого обсягу фінансування галузі у визначених у проекті розмірах є дискусійним, а, можливо, й недоцільним з огляду на те, що обсяг планових бюджетних ресурсів на розвиток науково-технічної галузі має бути визначений, виходячи з її потреб та конкретних цілей, принаймні, у середньостроковому періоді, а не бути залежним від мети освоєння бюджетних коштів. Запропоновані нормативи обсягу бюджетних видатків можуть бути як більшими за фактичні потреби галузі, так і недостатніми та не враховувати тих тенденцій, які відбуваються в фінансово-економічній сфері держави та науковій сфері, зокрема. Тому визначення абсолютного значення обсягу фінансування наукової діяльності у законах України про Державний бюджет на відповідний рік, виглядає більш обґрунтованим.

Враховуючи вимоги частини третьої ст. 91 Регламенту Верховної Ради України та частини першої ст. 27 Бюджетного кодексу України, до законопроекту слід надати належне фінансово-економічне обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки).

Згідно з розділом II законопроекту "цей Закон набирає чинності з дня наступного за днем його опублікування", що не узгоджується з вимогами ч. 3 ст. 27 Бюджетного кодексу України.

Враховуючи зазначене, а також вимоги п. 6 ст. 116 Конституції України та ст. 42 Бюджетного кодексу України, за якими розробку та забезпечення виконання затвердженого Верховною Радою України Державного бюджету України віднесено до повноважень Кабінету Міністрів України, Головне науково-експертне управління вважає, що було б логічним для прийняття виваженого рішення щодо внесеного законопроекту отримати відповідний експертний висновок Уряду.

Комітет Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції вказує на відповідність законопроекту вимогам антикорупційного законодавства. Разом з тим, він також відмічає, що рішення щодо внесеного законопроекту має прийматися з урахуванням відповідного висновку Уряду.

Комітет направив даний законопроект на експертизу до Кабінету Міністрів України, у зв'язку з чим Прем'єр-міністр України видав відповідне доручення від 01.04.2017 № 12385/1/1-17.

Міністерство фінансів України, якому було доручено скликання, надіслало до Комітету лише свій експертний висновок, за яким законопроект впливатиме на показники Державного бюджету і потребуватиме залучення значних обсягів додаткових коштів, через що Міністерство його не підтримує.

Міністерство освіти і науки України, Національна академія наук України, Національна академія медичних наук України, Національна академія педагогічних наук України, Національна академія аграрних наук України, Національна академія мистецтв України у межах компетенції розглянули та визначили актуальними положення законопроекту і підтримують його або не мають зауважень.

Профспілка працівників освіти і науки України виступає за те, що держава має забезпечувати бюджетне фінансування наукової і науково-технічної

діяльності у розмірі не менше 1,7 відсотка ВВП, як це гарантовано ст. 48 Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність", і вважає за доцільне взагалі скасувати п. 26 Прикінцевих положень Бюджетного кодексу України.

Комітет відзначає, що відповідно до підпункту 5.1 та пункту 37 частини 2 Рекомендацій парламентських слухань на тему: "Про стан та проблеми фінансування освіти і науки в Україні" (схвалених Постановою Верховної Ради України від 12 липня 2017 року № 2133-VIII) Кабінету Міністрів України рекомендовано забезпечити фінансування сфери науки відповідно до Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність", передбачити поетапне збільшення фінансування науки, визначивши фінансування науково-технічної сфери у 2017 році в обсязі 0,5 відсотка ВВП (12,924 млрд гривень), а також підготувати план заходів поетапного забезпечення до 2025 року фінансування наукової і науково-технічної сфери держави з усіх джерел на рівні 3 відсотки ВВП та до 2020 року - з державного бюджету на рівні 1,7 відсотка ВВП.

Крім того, відповідно до Рішення Комітету від 15 листопада 2017 року (протокол № 73) з питання "Про стан реалізації Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність" Кабінету Міністрів України, зокрема, було рекомендовано:

"5.3. Невідкладно вжити заходів щодо:

5.3.1 створення у 2017 році Національного фонду досліджень України та організації його діяльності у 2018 році з метою виконання покладених на нього завдань, зокрема з широкого запровадження конкурсного фінансування пріоритетних для України досліджень;

5.3.2 щорічного рівномірного збільшення розміру бюджетного фінансування наукової і науково-технічної діяльності та встановлення з 2020 року його розміру не менше ніж 1,7 відсотка валового внутрішнього продукту України;

5.3.3 щорічного рівномірного збільшення розміру оплати праці науковим працівникам державних наукових установ (вищих навчальних закладів) та встановлення з 2020 року його розміру виходячи з розрахунку посадового окладу молодшого наукового співробітника на рівні не нижче подвійної середньої заробітної плати у промисловості у цілому по Україні;…

5.3.5 забезпечення базового фінансування наукових досліджень вищих навчальних закладів та виділення для цього додаткових бюджетних коштів;…".

Отже, фінансування наукової галузі потребує суттєвого покращення, а оскільки у 2019 році слід розраховувати на повноцінну роботу Національного фонду досліджень України і відповідно стрімке зростання фінансування конкурсних досліджень, а також відкриття базового фінансування наукових досліджень вищих навчальних закладів та забезпечення повноцінного базового фінансування Національної академії наук України та національних галузевих академій наук України, то підвищення державою відповідно до законопроекту

реєстр. № 6189 бюджетного забезпечення фінансування наукової і науково-технічної діяльності у цьому році до рівня не менше 1,35 відсотка прогнозного річного обсягу валового внутрішнього продукту і вихід у 2020 році відповідно до Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність" на рівень не менше 1,7 відсотка цього показника вочевидь є необхідним для забезпечення розвитку науки і держави.

Водночас, показники щодо 2018 року слід відкоригувати відповідно до прийнятого Державного бюджету України на поточний рік під час доопрацювання законопроекту до другого читання, а також врахувати зауваження Головного науково-експертного управління щодо строків набрання його чинності.

З урахуванням проведеного обговорення Комітет Верховної Ради України з питань науки і освіти **в и р і ш и в:**

1. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України "Про внесення змін до розділу VI "Прикінцеві та перехідні положення" Бюджетного кодексу України (щодо підвищення державної підтримки Національної академії наук України та національних галузевих академій наук)" (реєстр. № 6189 від 14.03.2017), поданий народними депутатами України Вілкулом О.Ю., Колєсніковим Д.В., Павловим К.Ю., Гальченком А.В. за результатами його розгляду в першому читанні прийняти за основу.

2. Направити це рішення Комітету з питань бюджету, визначеного головним з підготовки даного законопроекту.

Перший заступник
Голови Комітету **О.В. Співаковський**